

Χρησιμοποίησέ το ξανά... και ξανά... και ξανά...

Ξέρεις ότι...

Κάθε χρόνο χρησιμοποιούμε δισεκατομμύρια χαρτοπετσέτες. Για σκέψου πόσα δέντρα κόβονται για να φτιαχτούν τόσες χαρτοπετσέτες!

Τώρα μάντεψε...

Πόσα πλαστικά μπουκάλια μιας χρήσης χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους σε τέσσερις μέρες;

- A) Όσα για να γεμίσουμε ένα φορτηγό.
- B) Όσα για να γεμίσουμε μια αποθήκη.
- Γ) Όσος είναι ο πληθυσμός ολόκληρης της Αμερικής.

Πολύ πριν γεννηθείς εσύ, τότε που οι παππούδες σου ήταν ακόμα παιδιά, δεν υπήρχαν χαρτοπετσέτες και χαρτομάντιλα. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν πετσέτες και μαντίλια από πανί.

Εκείνα τα χρόνια, τα ξαναχρησιμοποιούσαν όλα πολλές φορές. Και ούτε τους περνούσε καθόλου από το μυαλό να πετάξουν κάτι, επειδή το χρησιμοποιούσαν μια φορά.

Σήμερα όμως, έχουμε ένα σωρό πράγματα που είναι φτιαγμένα ειδικά για να τα πετάμε στα σκουπίδια, αφού τα χρησιμοποιήσουμε μονάχα μια φορά. Αυτά τα πράγματα τα λέμε «μιας χρήσης». Το αλουμινόχαρτο, οι πλαστικές σακούλες, οι χαρτοσακούλες, το πλαστικό περιτύλιγμα, θεωρούνται όλα «μιας χρήσης».

Όμως, τι συμβαίνει με αυτό τον τρόπο; Οι θησαυροί της Γης μας πετιούνται σαν να ήταν σκουπίδια. Δε θα ήταν σπουδαίο, αν καθένας από μας έκανε κατιτί για να πάψει πια αυτή η σπατάλη; Πόσο διαφορετικός θα ήταν τότε ο κόσμος μας!

The earth works group, 50 απλά πράγματα που μπορούν να κάνουν τα παιδιά για να σώσουν τη Γη, μετάφραση Ρούσσος Βρανάς, εκδ. «Το ΠΟΝΤΙΚΙ», Αθήνα, 1990 (διασκευή)

1. Στη σημερινή εποχή χρησιμοποιούμε πολλά πράγματα μιας χρήσης.

- Τι εννοούμε όταν λέμε ότι ένα πράγμα είναι «μιας χρήσης»;
- Εκτός από τα πλαστικά μπουκάλια ποια άλλα πράγματα χρησιμοποιούμε για μια μόνο φορά;
- Ποιοι νομίζετε ότι είναι οι θησαυροί της γης που πετιούνται στα σκουπίδια;
- Αν δεν τους πετούσαμε στα σκουπίδια, τι άλλο θα μπορούσαμε να κάνουμε;

2. «Εκείνα **τα** χρόνια, **τα** ξαναχρησιμοποιούσαν όλα πολλές φορές».

► Προσέξτε στην παραπάνω πρόταση του κειμένου τη λέξη **τα**:

- Τι μέρος του λόγου είναι η λέξη **τα** πριν από το ουσιαστικό χρόνια;

Ουδέτερο οριστικό άρθρο που βρίσκεται στον πληθυντικό αριθμό.

- Τι μέρος του λόγου είναι η λέξη **τα** πριν από το ρήμα ξαναχρησιμοποιούσαν;

Αδύνατος τύπος προσωπικής αντωνυμίας.

► Πώς μπορούμε να ξεχωρίσουμε τους αδύνατους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών **το, του, τον, τη(ν), της, τις, τα** από τα αντίστοιχα οριστικά άρθρα;

Τα άρθρα μπαίνουν μπροστά από ονόματα, ενώ οι αντωνυμίες μπαίνουν μπροστά ή μετά από τα ρήματα.

3. Αντιγράψτε από το κείμενο ποια πράγματα λέμε μιας χρήσης.

Σήμερα όμως, έχουμε ένα σωρό πράγματα που είναι φτιαγμένα ειδικά για να τα πετάμε στα σκουπίδια, αφού τα χρησιμοποιήσουμε μονάχα μια φορά. Αυτά τα πράγματα τα λέμε «μιας χρήσης». Το αλουμινόχαρτο, οι πλαστικές σακούλες, οι καρτοσακούλες, το πλαστικό περιτύλιγμα, θεωρούνται όλα «μιας χρήσης».

4. Σήμερα έχουμε ένα σωρό **πράγματα** που είναι φτιαγμένα ειδικά για να **τα** πετάμε στα σκουπίδια, αφού **τα** χρησιμοποιήσουμε μονάχα μια φορά.

► Μπορείτε να βρείτε σε ποια λέξη αναφέρονται οι χρωματισμένες λέξεις;

Πολλές φορές, για να μην επαναλάβουμε ένα όνομα που έχουμε πει ή γράψει προηγουμένως, χρησιμοποιούμε τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας.

► Κάντε το ίδιο και στις παρακάτω προτάσεις:

- ❖ Πετάμε τους **θησαυρούς** της Γης σαν να ήταν σκουπίδια, ενώ θα μπορούσαμε να **τους** ξαναχρησιμοποιήσουμε.
- ❖ Οι σημερινές **σακούλες** είναι πλαστικές. Αφού **τις** χρησιμοποιήσουμε, **τις** πετάμε στα σκουπίδια.
- ❖ Σκεπάσαμε το **φαγητό** με αλουμινόχαρτο για να **το** διατηρήσουμε ζεστό.

5. Βρείτε στις παρακάτω προτάσεις του κειμένου τα **υποκείμενα** των ρημάτων και υπογραμμίστε τα.

«Παλιά, οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν μαντίλια από πανί».

«Το αλουμινόχαρτο, οι πλαστικές βακούλες, οι χαρτοβακούλες, το πλαστικό περιτύλιγμα θεωρούνται «μιας χρήσης».

- ▶ Τι παρατηρείτε;

Απλή είναι η πρόταση που έχει:

- ▶ μόνο ένα ρήμα, π.χ. Παίζω.
- ▶ ένα ρήμα και το υποκείμενό του, π.χ. Η Χριστίνα παίζει.
- ▶ ένα ρήμα, το υποκείμενό του και το αντικείμενό του, π.χ. Η Χριστίνα παίζει κουσό.
- ▶ ένα ρήμα, το υποκείμενό του και το κατηγορούμενο, π.χ. Η Χριστίνα είναι χαμογελαστή.

Σύνθετη είναι η πρόταση που έχει ένα ρήμα και περισσότερα από ένα υποκείμενα, αντικείμενα ή κατηγορούμενα τα οποία χωρίζονται μεταξύ τους με κόμμα ή συνδέονται με τον σύνδεσμο «και», π.χ. Η Χριστίνα και η Όλγα παίζουν κρυφτό.

- ▶ Συμπληρώστε μέσα στο κουτάκι **A** για κάθε απλή πρόταση και **Σ** για κάθε σύνθετη:

✿ Το χαρτί ανακυκλώνεται.	☐ A
✿ Τα πλαστικά προϊόντα είναι φτηνά, ανθεκτικά, πολύχρωμα και εύκολα στο καθάρισμα.	☐ Σ
✿ Ένα εργοστάσιο ανακύκλωσης επεξεργάζεται γυάλινα μπουκάλια, φιάλες και δοχεία.	☐ Σ
✿ Κάποια σκουπίδια είναι «θησαυρός».	☐ A
✿ Το χαρτί, το μέταλλο, το πλαστικό και το γυαλί ανακυκλώνονται.	☐ Σ

6. Στα παλιά χρόνια, όταν οι παπουδές και οι γιαγιάδες ήταν παιδιά, **χρησιμο-ποιούσαν** πετσέτες και μαντίλια από πανί.

Το ρήμα *χρησιμοποιώ* είναι σύνθετη λέξη:

α' συνθετικό το επίθετο → **χρήσιμος** και β' συνθετικό το ρήμα → **ποιώ**, το οποίο στα αρχαία ελληνικά σημαίνει: κάνω, δημιουργώ, κατασκευάζω.

Θέλετε να δούμε ποιες άλλες λέξεις ανήκουν στην οικογένεια του ρήματος «ποιώ»;

Παράγωγες λέξεις: ποιητής, ποιήτρια, ποίηση, ποίημα

Σύνθετες λέξεις που λήγουν σε:

-ποιος → νθοποιός, αρτοποιός, υποδηματοποιός, επιπλοποιός, φαρμακοποιός

-ποιείο → επιπλοποιείο, αρτοποιείο, υποδηματοποιείο

και -ποιτος → χειροποίητος, αχρησιμοποίητος

Συμπληρώστε τα κενά στις προτάσεις χρησιμοποιώντας σύνθετες λέξεις του ρήματος «ποιώ» που υπάρχουν στον παραπάνω πίνακα.

- ✿ Οι συμβουλές του **φαρμακοποιού**..... για το πώς θα πάρουμε την αντιβίωση ήταν πολύτιμες.
- ✿ Τα κουλουράκια που πήραμε από το **αρτοποιείο**..... του κυρ Σπύρου μάς άρεσαν πάρα πολύ.
- ✿ Τα περσικά **χειροποίητα**..... χαλιά είναι τα πιο ακριβά στον κόσμο.

Τεύχος περιοδικό Κ. Εφημερίδα
Η Καθημερινή, 25/02/07

Χρησιμοποίησέ το ξανά... και ξανά... και ξανά...

1

Ξαναγράψτε τις προτάσεις αντικαθιστώντας όσα ουσιαστικά μπορείτε με τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας, όπως στο παράδειγμα:

- ✿ Πρέπει να ρίχνουμε τις εφημερίδες στους ειδικούς κάδους ανακύκλωσης.

Πρέπει να **πες** ρίχνουμε στους ειδικούς κάδους ανακύκλωσης.

- ✿ Ο Δήμαρχος είπε στους υπεύθυνους του Πάρκου τα νέα.

Ο Δήμαρχος τους είπε τα νέα.

- ✿ Έδωσα το καλάθι μου στον μανάβη για να βάλει τα λαχανικά.

Του το έδωσα για να τα βάλει.

- ✿ Η γιαγιά αγόρασε ένα ποδήλατο στην Αγγελική.

Η γιαγιά της αγόρασε ένα ποδήλατο.

2

Ξέρετε ότι, για να διαλυθεί στον βυθό ένα πλαστικό μπουκάλι, χρειάζονται 450 χρόνια, ενώ για ένα κουτί από αλουμίνιο 200-500 χρόνια;

- ▶ Πόσες μέρες χρειάζεται ένα πλαστικό μπουκάλι για να διαλυθεί στον βυθό;

$450 \times 365 = 164.250$ μέρες

- ▶ Αν πίνετε 4 κουτάκια πορτοκαλάδα την εβδομάδα ο καθένας σας, πόσα απορρίμματα θα κάνετε όλοι οι μαθητές της τάξης σας σε έναν μήνα;

$4 \times 4 = 16$ κουτάκια

$22 \text{ παιδιά} \times 16 \text{ κουτάκια} = 352 \text{ κουτάκια}$